

Sygnatura akt XVIII C 567/15

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 13 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Magdalena Horbacz

Protokolant:p.o. stażysty Joanna Bendlewska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa L. P. i S. P.

przeciwko (...) sp. z o. o. z siedzibą w P.

o zapłatę kwoty 30.000 zł

1. Zasądza od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 26.593,50 zł (dwadzieścia sześć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt trzy złote 50/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty.
2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.

/-/ M. Horbacz

Sygnatura akt XVIII C 567/15

UZASADNIENIE

wyroku częściowego

Pozwem z dnia 31 maja 2013 r., powodowie L. P. i S. P., reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, wniesli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego (...) sp. z o.o. w P. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Na powyższą sumę złożyła się kwota 30.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów oraz kwota 70.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości powodów. Powodowie wniesli również o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko, powodowie wskazali, że należąca do nich nieruchomość znajdująca się w P. przy ul. (...), znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł., ustanowionej uchwałą Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012r. Pismem z dnia 21 maja 2013 r., powodowie zgłosili pozwanemu roszczenia pod kątem rodzajowym oraz wezwali go do powołania biegłego celem oceny doznanych szkód, jednakże pozwany odmówił podjęcia rozmów ugodowych. Swe roszczenia w zakresie odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości, powodowie wywiedli z treści art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska oraz art. 435 k.c. w zw. z art. 322-328 u.p.o.ś., a w zakresie kosztów rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego z treści art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. i art. 136 ust. 3 u.p.o.ś.

W odpowiedzi na pozew z dnia 27 czerwca 2013 r., pozwany reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie solidarnie od powodów zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Pozwany

wskazał, że nie jest możliwym dochodzenie wyrównania szkody z powołaniem zarówno na przepisy u.p.o.ś., jak i k.c., nadto podniósł, że samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania nie przesądza automatycznie o odpowiedzialności odszkodowawczej, a powodowie nie wykazali, że ponieśli konkretną szkodę. Pozwany wskazał, że fakt ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania jest korzystny dla powodów jako właścicieli nieruchomości na nim położonej, a to z uwagi na bieżące monitorowanie i kontrolowanie poziomu hałasu oraz możliwość ubiegania się o zwrot kosztów ulepszenia nieruchomości celem podniesienia komfortu akustycznego. Pozwany podniósł ponadto, że na powodów nie zostało nałożone żadne ograniczenie co do przeznaczenia nieruchomości ani co do sposobu korzystania z niej, które powodowałyby uszczuplenie ich prawa własności, co więcej, wartości poziomu dopuszczalnego hałasu określone w Uchwale statuującej OOU, są przewidziane dla najgorszej doby w roku, przy jednoczesnym założeniu hipotetycznego rozwoju lotniska do roku 2034r. Strona pozwana wskazała również, iż cały czas podejmowane są działania mające na celu ograniczenie poziomu hałasu. W ocenie pozwanego powodowie, stając się właścicielami przedmiotowej nieruchomości, musieli mieć świadomość funkcjonowania w sąsiedztwie lotniska, które rozwijało się od roku 1999.

Sąd ustalił, co następuje:

Lotnisko P.-Ł. powstało w 1913 roku jako pruskie lotnisko wojskowe w Ł. pod P.. Przed I Wojną Światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiono samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 – 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po W.-O. lotniskiem w kraju. W 1987 roku powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł.. W 1993 roku przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do Düsseldorfu. W 1996 roku rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). W dniu 11 lipca 1997r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami są (...)", Miasto P. oraz Skarb Państwa. W dniu 23 września 1997 r. otwarto zmodernizowany dworzec lotniczy, którego powierzchnia użytkowa zwiększyła się do 2 400 m kwadratowych. Dzięki temu możliwe stało się odprawienie 100 000 – 200 000 pasażerów rocznie. W 2000 roku rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do Brukseli i zawarto porozumienia o współpracy z Frankfurt Airport. W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową. W 2002 roku uruchomiono połączenia do Wiednia i Frankfurtu nad Menem. W 2003 roku uruchomiono połączenia do: Kolonii/Bonn, Wiednia, Monachium, Londynu, oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 roku uruchomiono połączenia do Brukseli i Monachium. W latach 2005 – 2007 uruchomiono kolejne połączenia do: Londyn Luton, Londyn Stansted, Dublin, Liverpool, Sztokholm, Barcelona-Girona, Bristol, Dortmund, East Midlands, Londyn Gatwick, Edynburg, Paryż-Beauvais, Rzym-Ciampino, Kraków. W 2008 roku przystąpiono do rozbudowy terminalu pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie Schengen. W dniu 28 lutego 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”. W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminalu pasażerskiego – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W maju 2012 r. odbyły się uroczyste inauguracje rozbudowanych płaszczyzn lotniskowych – nowej równoległej drogi kołowania oraz rozbudowanej płyty postojowej oraz otwarcie rozbudowanego terminalu pasażerskiego – strefa przylotów i przyszła hala odpraw. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego – początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów. W 2000r. z (...) skorzystało 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. z Portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z Portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P.-Ł. jest własnością pozwanej spółki (...) Sp. z o.o. w P..

Okoliczności niesporne, wyciąg z decyzji w przedmiocie środowiskowego uwarunkowania dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)” (k.64-72); kopia procedur AIP (k.73-84); kopia informacji dot. wdrożenia decyzji środowiskowej (k.85-90); wydruki dot. ruchu na lotnisku, statystyki (k.95-97);

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska. W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska. W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012r.

Okoliczność bezsporna, opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt);

Powodowie L. P. i S. P. są właścicielami na podstawie wspólnoty ustawowej majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,0900 ha. Przedmiotową nieruchomość nabyli na podstawie umowy darowizny z dnia 05 sierpnia 1998r.

Nieruchomość powodów znajduje się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. –Ł. w P..

Dla powyższego terenu brak jest aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego. Z uwagi na fakt, że przedmiotowa nieruchomość jest zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, jej przeznaczenie zostało zdeteminowane.

Dowód: wydruk odpowiadający treści księgi wieczystej (k.16-23 akt); wypis z rejestru gruntów (k. 106 akt); opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt)

Budynek mieszkalny wybudowany w pobliżu lotniska cywilnego P. – Ł. w roku 2004 zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie rozporządzeniami winien być przez inwestora zabezpieczony przed hałasem lotniczym długookresowym na poziomie 60dB (w ciągu dnia) i 50dB (w nocy) oraz hałasem ekspozycyjnym na poziomie do 83dB.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt)

W miejscu lokalizacji nieruchomości powodów przy ul. (...) w P., miarodajny poziom dźwięku A w porze nocy wynosi 67,72dB (dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych) i 68,30dB (dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENUING 737-400) pochodzącego od wykonywanych operacji lotniczych.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt)

Z uwagi na fakt, iż strona powodowa nie posiadała dokumentacji budowlanej przedmiotowego budynku, nie można było stwierdzić, czy budynek ten został pobudowany zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją budowlaną i pozwoleniem na budowę, zaś stan przedmiotowej nieruchomości rozpatrywany był z uwzględnieniem stanu zastanego przez biegłego, nie zaś na dzień wejścia w życie uchwały wprowadzającej OOU.

W dniu przeprowadzenia wizji lokalnej, tj. 15 listopada 2014r., przedmiotowa nieruchomość zabudowana była budynkiem mieszkalnym jednorodzinny wolnostojącym (w trakcie realizacji budowy budynku bliźniaczego do elewacji prawej bocznej budynku badanego), częściowo podpiwniczonym, dwukondygnacyjnym. W części podpiwniczonej, znajdują się dwa pomieszczenia gospodarcze. W dobudówce na parterze jest weranda i łazienka, zaś na poddaszu łazienka. Na parterze domu znajdują się 2 pokoje mieszkalne, kuchnia i korytarz wewnętrzny, natomiast na piętrze-poddaszu 3 pokoje mieszkalne oraz korytarz wewnętrzny. Na strychu ulokowany jest magazyn.

Budynek wykonany został w konstrukcji tradycyjnej murowanej, a dach w konstrukcji drewnianej, kryty blachodachówką. Ławy i mury fundamentowe są betonowe wylewane na mokro z tłuczniem kamiennym i ceglanym, natomiast strop nad poddaszem syanowały krokwie- belki drewniane 16x4 cm, bez wypełnienia- docieplenia, bez podłogi, zsufitem z płyt gipsowo- kartonowych. Okna wykonane są z profili PCV z lat 90-tych, przy czym w kuchni występuje stolarka okienna drewniana. Dom z zewnątrz pokryty został tynkiem mineralnym na siatce z tworzywa sztucznych, pod nim położono styropian o grubości 8cm, kolejną warstwę stanowiła na parterze cegła ceramiczna pełna kl.100 gr. 42,0 cm pokryta od wewnątrz tynkiem cementowo-wapiennym, zaś na piętrze siporex gr. 24,0 cm wraz z cegłą ceramiczną pełną kl. 100, a od wewnątrz wykończono ściany płytami G-K na ruszcie stalowym. Powierzchnia użytkowa mieszkalna wynosi 80,67 m², zaś powierzchnia użytkowa pomocnicza 43,45 m². Dom posiada wentylację grawitacyjną.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt)

Przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska cywilnego P. –Ł. spełnione były przepisy Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 roku w sprawie dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku a przedmiotowy budynek mieszkalny przy ul. (...) w P., spełniał normy z zakresu akustyki ponieważ: wartości równoważonego poziomu hałasu wewnątrz chronionych pokoi mieszkalnych w budynku nie są przekroczone w odniesieniu do dopuszczalnych wartości hałasu wymaganych Polską Normą PN-87/B-02151/02, a klimat akustyczny w pomieszczeniach budynku mieszkalnego jest zachowany, własności izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku powoda spełniają wymogi polskiej normy PN-B-02151-3:1999 w zakresie ścian zewnętrznych, stropodachów oraz stolarki okiennej dla hałasu długookresowego w wysokości 60dB, własności izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku powoda spełniają wymogi Polskiej Normy PN-B-02151-3:1999 dla hałasu ekspozycyjnego w wysokości 83dB. Przedmiotowy budynek spełnia normy w zakresie normatywnego komfortu akustycznego we wnętrzu pomieszczeń chronionych i nie wymaga

modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych tzn. podniesienia ich izolacyjności akustycznej w zakresie ścian zewnętrznych, stropodachu oraz stolarki okiennej. Przedmiotowy budynek mieszkalny spełniał normy budowlane dotyczące izolacyjności przegród zewnętrznych (ścian zewnętrznych, stropodachów i stolarki okiennej) przed wejściem w życie Uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. przed dniem 28 lutego 2012 r. Powyższe nie jest równoznaczne ze spełnieniem norm izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych (ścian zewnętrznych, stropodachów i stolarki okiennej) dla zmierzonych i prognozowanych poziomów dźwięku hałasu ekspozycyjnego i miarodajnego poziomu dźwięku A, związanych z wykonywanymi operacjami lotniczymi. Budynek mieszkalny powodów nie spełnia norm w zakresie poziomu hałasu we wnętrzu pomieszczeń chronionych dla miarodajnego poziomu dźwięku A w wysokości 68,30dB, związanych z wykonywanymi operacjami lotniczymi, w zakresie przegród zewnętrznych. Budynek powodów wymaga dodatkowej modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych - ścian wewnętrznych, stropodachów oraz stolarki okiennej, w celu spełnienia norm akustycznych w pomieszczeniach mieszkalnych budynku i zapewnienia właściwego komfortu akustycznego dla mieszkańców wymaganych Polskimi Normami, lecz nie jest to związane z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska cywilnego P. — Ł., a jest związane z istniejącym ponadnormatywnym hałasem emitowanym przez statki powietrzne w trakcie wykonywania operacji lotniczych.

W związku z usytuowaniem budynku mieszkalnego w strefie wewnętrznej OOU, co łączy się z kolei z wykonywaniem startów, lądowań i przelotów statków powietrznych emitujących ponadnormatywny hałas lotniczy (tzw. miarodajny poziom dźwięku A w wysokości 68,30dB w miejscu lokalizacji przedmiotowego budynku), obecnie powodowie obowiązani są ponieść nakłady celem dostosowania klimatu akustycznego pomieszczeń do obowiązujących norm. Strona powodowa musi zmodernizować stropodach bezpośrednio nad pomieszczeniami chronionymi piętra budynku poprzez m.in. wyłożenie wełną mineralną. Szacowany koszt to 3.885,70 zł z 8% podatkiem VAT. Również stolarka okienna w kuchni, pokojach 1 i 2 na parterze, pokojach 3, 4 i 5 na poddaszu, wymaga wymiany. W tym celu należy zdemontować istniejące okna i zamontować w ich miejsce nowe okna z profili komorowych z PCV oraz okna dachowe drewniane o zwiększonej izolacyjności akustycznej 35dB (w kuchni i łazienkach) i 40dB (w pokojach). Ponadto należy wykonać: demontaż istniejącego w kuchni parapetu wewnętrznego betonowego oraz wykonać montaż nowego parapetu z PCV; demontaż istniejących parapetów wewnętrznych z konglomeratu oraz wykonać montaż zdemontowanych parapetów konglomeratu po montażu okien w pokoju 1, pokoju 2 na parterze budynku; demontaż istniejących w pokojach 3,4,5 na poddaszu budynku parapetów wewnętrznych z PCV oraz wykonać montaż zdemontowanych parapetów po montażu nowych okien; demontaż istniejących w łazience na poddaszu płytek ceramicznych glazurowanych we wnęce okiennej oraz wykonać montaż nowych płytek ceramicznych glazurowanych o fakturze, kolorze i wymiarach podobnych do istniejących – po montażu nowego okna. Następnie należy wykonać malowanie wnek okiennych i ścian z oknami farbami emulsyjnymi w kolorach istniejących przed demontażem w kuchni, pokojach 1-5, wykonać malowanie całych sufitów w pokojach 4,5 na poddaszu w związku z demontażem okien dachowych i dodatkowym wygłuszeniem skośnych sufitów – farbami emulsyjnymi w kolorach istniejących oraz w pokoju 3 na poddaszu w związku z dodatkowym wygłuszeniem skośnego sufitu – farbami emulsyjnymi w kolorach istniejących.

Z uwagi na konieczność zapewnienia właściwego klimatu akustycznego, niemożliwe jest wentylowanie pomieszczeń w sposób dotychczasowy (a więc poprzez otwieranie okien oraz przewody wentylacyjne w kuchni i łazienkach), stąd konieczność zamontowania nowych okien z profili PCV z fabrycznie wmontowanymi nawiewnikami higrosterownymi, których koszt brutto wynosi 22.707,80zł. Zdemontowane okna z profili PCV z lat 90-tych nie posiadają istotnej wartości rynkowej, a ich zbycie z powodu zużycia i braku ustalenia ich charakterystyki termicznej, w praktyce jest niemożliwe do wykonania. Okno drewniane zespolone po demontażu nie będzie nadawać się do dalszej eksploatacji z powodu odkształceń oraz próchnicy i ubytku drewna. W kosztach modernizacji należy przewidzieć koszt utylizacji zdemontowanych okien.

Łączna wartość nakładów koniecznych do poniesienia dla ochrony klimatu akustycznego pomieszczeń przedmiotowego budynku wynosi 26.593,50zł (z 8% podatkiem VAT).

Dowód: opinia biegłego sądowego J. P. (k.218-372); pisemna odpowiedź biegłego P. na zarzuty stron (k.515-534 akt); wyjaśnienia ustne biegłego P. (k.537-538, płyta k. 540 akt)

Pismem z dnia 21 maja 2013r., pełnomocnik powodów wezwał pozwaną (...) Sp. z o.o. w P. do zapłaty kwoty 150.000 zł tytułem ubytku wartości nieruchomości i kwoty 100.000 zł tytułem nakładów na wygłuszenie budynku.

Pozwana w piśmie z dnia 27 maja 2013r., odmówił zapłaty, wskazując na możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury concyliacyjnej.

Pismo pełnomocnika powodów (k.24 akt); odpowiedź pozwanego (k. 25 akt)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów z odpisów i kopii dokumentów. Podkreślić należy, że między stronami bezsporne było, że nieruchomość powodów położona jest w strefie wewnętrznej ograniczonego obszaru użytkowania lotniska cywilnego P.-Ł.. Spór w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia, czy na skutek działalności lotniska P. – Ł. i ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania doszło do spadku wartości nieruchomości powodów oraz czy muszą oni ponieść nakłady na wyciszenie budynku. Powyższe Sąd ustalił na podstawie opinii dot. wartości nakładów biegłego sądowego w dziedzinie inwestycji budowlanych oraz szacunku ekonomicznego robót budowlanych J. P. ze stycznia 2015r., pisemnej odpowiedzi na zarzuty stron tj. trzech pism z 18 maja 2015r. oraz ustnych wyjaśnień biegłego J. P..

W pierwszej kolejności wskazać należy, że biegły w opinii wskazał, że z uwagi na lokalizację badanego budynku jednorodzinny przy ul. (...), przyjął za wyjściowe wyniki pomiarów hałasu wykonanych w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy ul. (...), na osi pasa startowego i w odległości 956m od końca pasa startowego. Biegły wskazał, że budynek powodów znajduje się w takiej samej konfiguracji i topografii w terenie jak punkt pomiarowy P11, można więc zmierzone wartości hałasu lotniczego w punkcie pomiarowym P11 przyjąć jako analogiczne i tożsame dla lokalizacji budynku powodów. Wykonana przez biegłego analiza sprawozdań z badań pomiarów poziomu hałasu w punkcie pomiarowym P11 realizowanych w ramach ciągłego monitoringu hałasu lotniczego przez Laboratorium Badawcze Akustix, wskazuje, że średni maksymalny poziom hałasu w miesiącach letnich w punkcie pomiarowym P11 wynosił 99,50 dB w dzień i 97,20 dB w nocy. Biegły podkreślił, że ze sprawozdań wynika, że samoloty BOENING 737-400, który nie był przez pozwanego deklarowany do lotów nocnych wykonywał w okresie pomiarów operacje nocne, tak więc należało to uwzględnić przy ustalaniu poziomu hałasu. Mając na uwadze powyższe, biegły do dalszych analiz przyjął średni ekspozycyjny poziom dźwięku A od pojedynczych zdarzeń lotniczych – lotów nocnych wykonywanych przez samolot BOENING 737-400. Biegły wskazał, że samolot BOENING 737-400 (niezadeklarowany do lotów nocnych) wykonał w porze nocy w okresie pomiarów w miesiącu lipcu 2012 roku -88 operacji lotniczych, w miesiącu wrześniu 2013 roku -62 operacje lotnicze, w miesiącu czerwcu 2014 roku – 41 operacji lotniczych, w miesiącu wrześniu 2014 roku – 53 operacje lotnicze, co oznacza kontynuację lotów nocnych wykonywanych tym typem samolotu. W związku z powyższym należało uwzględnić ww. samolot przy ustalaniu hałasu w lokalizacji punktu pomiarowego P11. Biegły wskazał, że należy uwzględniając wyliczony w oparciu o pomiary zadysponowanych do lotów nocnych typów samolotów średni maksymalny ekspozycyjny poziom dźwięku A w wysokości 98,30 dB, wyliczony w oparciu o pomiary zadysponowanych do lotów nocnych typów samolotów oraz samolotu BOENING 737-400. W związku z powyższym jako podstawy do wyliczenia miarodajnego poziomu dźwięku A oraz wyliczenia akustyki przegród zewnętrznych budynku należy przyjąć średni ekspozycyjny poziom dźwięku A w wysokości 98,30 dB. Biegły założył, że Port Lotniczy ostatecznie dotrzyma prognozowanych założeń w zakresie eksploatacji typów samolotów w porze nocnej oraz założeń w zakresie ilości wykonywanych operacji lotniczych w porze nocnej i ostatecznie wycofa zgodnie z założeniem z eksploatacji w porze nocy samolot BOENING 737-400. Ewentualna zmiana typów samolotów na emitujących wyższy poziom hałasu, „głośniejszych”, spowodować może, że wyliczone przez biegłego wartości akustyczne przegród zewnętrznych budynku, mogą okazać się niewystarczające, normowy klimat akustyczny we wnętrzu pomieszczeń chronionych budynku może zostać naruszony, a dopuszczalny poziom hałasu w pomieszczeniach chronionych budynku przekroczony. Biegły wskazał, że Zgodnie z normą ISO 1996-1 wartość LAE określa się dla przedziału czasu „T” odpowiadającego przynajmniej 10dB spadkowi poziomu względem L_{max}. Dla terenów położonych w odległości ≥ 6 km od lotniska, jako średnią wartość różnicy [LAE - L_{max}] operacji

lotniczej można przyjąć $\#LA \sim 10dB$. - dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych - $L_{Amaxsr} = 97,72dB - 10dB = 87,72dB$, - dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENING 737-400 $L_{Amaxsr} = 98,30dB - 10dB = 88,30dB$. Przy korzystaniu z normy PN-02151-3:1999 i normy PN-87/B-02151/02 dla potrzeb niniejszej opinii, należy zastosować w lokalizacji przedmiotowego budynku mieszkalnego przy ul. (...) w P., średnią wartość maksymalnego poziomu hałasu pochodzenia lotniczego - dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych - $L_{Amaxsr} = 87,72dB$ - dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENING 737-400 $L_{Amaxsr} = 88,30dB$. Z uwagi na brak pomiarów tego poziomu hałasu lotniczego w dokumentach pomiarowych - sprawozdaniach z pomiarów wykonanych przez specjalistyczną firmę AKUSTIX, maksymalny poziom dźwięku L_{Amaxsr} został wyliczony teoretycznie z pewnymi uproszczeniami i szacunkami. Wielkość hałasu miarodajnego - ustala się poprzez odjęcie 20dB od ustalonego maksymalnego poziomu dźwięku A, a dla lokalizacji przedmiotowego budynku w P. ul. (...) wynosi w porze nocy: dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych $L_{Am} = L_{Amaxsr} - 20dB = 87,72dB - 20dB = 67,72dB$, dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENING 737-400 $L_{Am} = L_{Amaxsr} - 20dB = 88,30dB - 20dB = 68,30dB$. Biegły wskazał, że ustawodawca w normie PN-02151-3:1999 nie przewidział tak wysokiego miarodajnego poziomu dźwięku A w porze nocy wynoszącym $L_{Am} = 67,72dB / 68,30dB$ pochodzącego od wykonywanych operacji lotniczych, występującego w czasie obserwacji w lokalizacji przedmiotowego budynku przy ulicy (...) w P..

Odnosząc się do metodyki wyznaczania przez biegłego P. miarodajnego poziomu dźwięków od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych wskazać należy, że poziom ekspozycyjny od pojedynczych zdarzeń akustycznych nie może być brany pod uwagę przy wyznaczaniu minimalnego stopnia ochrony pomieszczeń w budynku przed hałasem zewnętrznym. Zgodnie z kryteriami WHO (co wynika z pisma Instytutu Techniki Budowlanej z 27.04.2014 r.) ocena hałasu zewnętrznego przenikającego do pomieszczeń przeznaczonych na sen odnosi się do poziomu maksymalnego. Uwzględniany jest przy tym wpływ maksymalnych poziomów hałasu na zakłócenia snu. Powyższe kryteria WHO były właśnie podstawą do określenia w normie PN-B-02151-3:1999 zasad wyznaczania minimalnej izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynkach narażonych na działanie hałasu lotniczego. Poziom miarodajny określa się jako wartość średnią dla trzech najniekorzystniejszych miesięcy roku uwzględniając zmiany ruchu lotniczego w perspektywie 5 lat. Biegły wskazał, że norma PN-B-02151-3:1999 podaje maksymalną wielkość miarodajnego poziomu dźwięku A w decybelach w ciągu dnia/nocy na zewnątrz budynku, w wysokości 71-75dB w dzień oraz 61-65dB w nocy i dla tych wartości określa minimalny wskaźnik oceny wypadkowej izolacyjności akustycznej właściwej przybliżony RA2 lub RA1 w decybelach przegród budowlanych. Mając na uwadze powyższe, biegły stwierdził, że nie można w oparciu o obowiązującą Polską Normę PN-B-02151-3:1999 (w obecnym jej stanie) określić i ustalić wymaganej izolacyjności przegród zewnętrznych przedmiotowego budynku w odniesieniu do istniejącej wysokości miarodajnego poziomu dźwięku A hałasu zewnętrznego. Tym samym o zapisy tej normy nie można określić nakładów koniecznych do poniesienia na rewitalizację w celu zapewnienia komfortu akustycznego w pomieszczeniach wewnętrznych przedmiotowego budynku mieszkalnego. Mając jednak na uwadze dobro postępowania sądowego, biegły podjął próbę rozszerzenia zapisów powyższej normy w zakresie dostosowania jej zapisów do poziomu miarodajnego poziomu dźwięku A hałasu zewnętrznego w obrębie lokalizacji przedmiotowego budynku. Biegły wskazał, że zarówno dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENING 737-400 wysokość wyliczonego miarodajnego poziomu dźwięku A mieści się w tabeli 5 dla pory nocy tym samym przedziale tzn. od 66-70dB. Z uwagi na okoliczność, że do wyliczenia nakładów koniecznych do poniesienia w celu zapewnienia normatywnego komfortu akustycznego w pomieszczeniach wewnętrznych przyjął normowe wskaźniki izolacyjności przegród zewnętrznych przedmiotowego budynku w wysokości – 43dB dla ścian zewnętrznych, 50dB dla przegród pełnych, 40dB dla stolarki okiennej i drzwiowej, spełniają one wymogi dla obu przypadków samolotów zadeklarowanych oraz samolotu BOENING 737-400.

Z opinią biegłego P. nie zgadzała się początkowo ani strona powodowa ani też pozwana. Z uwagi na powyższe, na rozprawie w dniu 20 maja 2015r., biegły złożył pisma z 18 maja 2015 r., w których zawarł swe wyjaśnienia, ponadto odpowiadał na kierowanego do niego pytania.

W swym piśmie procesowym z 06 marca 2015r., powodowie wskazali, iż w przypadku wyliczenia poziomu hałasu miarodajnego metodą obliczeniową, do wyniku należy dodać 3dB, w związku z czym wnieśli o wyjaśnienie przez biegłego podstaw wyliczenia poziomu hałasu miarodajnego, w tym podstaw opierania się nie na badaniach, lecz na artykule dotyczącym innego lotniska.

Biegły wyjaśnił, że zgodnie z Polską Normą PN-B-02151-3:1999, jeżeli miarodajny poziom dźwięku A hałasu zewnętrznego jest wyznaczony wyłącznie na podstawie obliczeń, to wyniki obliczeń należy zwiększyć o 3dB. W analizowanym przypadku jednak, biegły nie wyznaczał miarodajnego poziomu dźwięku A na podstawie obliczeń, jak wskazano to w normie, a na podstawie maksymalnych poziomów hałasu od pojedynczych zdarzeń akustycznych zmierzonych w punkcie pomiarowym przez firmę AKUSTIX. Zdaniem biegłego, uśredniony współczynnik 10dB, przyjmowany przez niego, a wynikający z powołanego w treści opinii artykułu, jest przyjęty prawidłowo, a ewentualna jego zmiana możliwa jest po wykonaniu badań poziomu hałasu w stałych punktach pomiarowych, zgodnie z zaleceniami normy PN-B-02151-3:1999, bowiem w chwili obecnej brak jest pomiarów poziomu hałasu w ramach monitoringu ciągłego.

Powodowie zarzucili także biegłemu, iż brak jest podstaw do zastosowania wartości ustalonych dla (...) im. (...) w W., a co za tym idzie, do odejmowania od poziomu hałasu ekspozycyjnego 10dB. Strona powodowa wniosła o szczegółowe uzasadnienie przyjętych parametrów oraz odpowiedź na pytania: czy biegły analizował wyniki pomiarów z monitoringu na lotnisku im. C. i relację Lae do LAMAX, a także czy biegłemu wiadome jest, że biegle z dziedziny akustyki przyjmują różnicę w zakresie 6-7 dB.

Biegły P. wskazał, że nie analizował wyników pomiarów z monitoringu dla lotniska w W., nadto, że nie jest mu wiadomym, jakie wartości korygujące przyjmują inni biegle. Biegły podniósł, że nie jest jego obowiązkiem prowadzenie analiz pomiarów z innych polskich lotnisk ani też analiz metodologii stosowanych przez innych biegłych i adaptowanie ich do potrzeb niniejszej sprawy.

Ponadto, biegły wyjaśnił, że nawet gdyby przyjąć, iż w miarę przybliżania się do lotniska, współczynnik 10 dB podlegałby zmniejszeniu o około 2-3 dB, to i tak nie powodowałoby to zmiany przedziału poziomu miarodajnego hałasu określonego przez normę PN-B-02151-3:1999, przez co nie miałyby to wpływu na wymogi w zakresie izolacyjności przegród zewnętrznych budynku.

Powodowie wnieśli o wyjaśnienie czy w ocenie biegłego dźwięk roznosi się liniowo czy logarytmicznie (o wyjaśnienie podstaw stosowania metody interpolacji i ekstrapolacji liniowej). Nadto o przedstawienie przez biegłego oferty producentów okien, z których wynikałyby kwoty podane za okna (z podaniem współczynnika Ra2 oraz Rw) oraz o wyjaśnienie przyczyn braku analizy zgodności z normą PN-87/B-02151/02.

W odpowiedzi na powyższe, biegły wskazał, iż w swej opinii nie stosuje metod interpolacji i ekstrapolacji liniowej, w związku z czym, nie będzie wyjaśniać w jaki sposób roznosi się dźwięk. Biegły podniósł, że nie jest uprawniony do wskazywania powodom dostawców okien, przez co nie przedstawi ofert ich producentów. Biegły P. poinformował, że przeprowadził na potrzeby opinii analizę rynku producentów okien wg. cen na III kwartał 2014r., w szczególności pod kątem izolacyjności akustycznej stolarki okiennej.

Biegły wyjaśnił również, że w ocenie zarówno jego, jak i innych specjalistów, dla oceny izolacyjności przegród zewnętrznych budynku istotny jest poziom maksymalny hałasu (z którego z kolei biegły wyliczył poziom miarodajny), który jest sprecyzowany w sposób niebudzący wątpliwości w normie PN-B-02151-3:1999. Określony jest także przez normę PN-87/B-02151/02, jednakże w sposób, który wśród akustyków budzi wątpliwości. Biegły wskazał, że chcąc uniknąć polemiki na tym polu, w swych badaniach powoływał się na pierwszą z powyższych norm.

Strona powodowa zwróciła się także o wyjaśnienie, jaki system wentylacji zaproponował biegły, tj. czy po montażu nakładów zapewniona będzie odpowiednia cyrkulacja powietrza.

Biegły wskazał, że w tym zakresie opierał się na regulacjach Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Ponadto stwierdził, że na dzień przeprowadzania wizji lokalnej, wentylacja w domu powodów odbywała się za pośrednictwem okien i kratki wentylacyjnych, co jest niewskazane z uwagi na hałas lotniczy. Dlatego też, biegły zaproponował montaż okien z profili PCV o dużej szczelności termicznej i akustycznej wraz z wbudowanymi w nie nawiewnikami okiennymi higrosterowanymi, które umożliwią wentylację bez uszczerbku dla klimatu akustycznego.

Pełnomocnik powodów zwrócił się również o wskazanie czy biegły wziął pod uwagę zalecenia ITB co do odjęcia wartości katalogowej Ra2 przegród zewnętrznych 2-3dB.

Biegły wskazał, że kwestia ta dotyczy wyłącznie określenia przez biegłego istniejącej izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych badanego budynku w celu ustalenia czy spełnia on wymogi Polskich Norm w zakresie izolacyjności akustycznej dla normowych poziomów hałasu w środowisku. Biegły zastosował w swej opinii Instrukcję ITB 463/2011 oraz Instrukcję ITB 448/2009. Dla prawidłowego określenia izolacyjności stolarki okiennej i drzwiowej, od podanych w Instrukcji wartości izolacyjności akustycznej biegły odjął 2dB, tzn. $RA2-2dB=RA2R$.

Po złożeniu przez biegłego J. P. pisemnych wyjaśnień oraz zeznań na rozprawie w dniu 20 maja 2015r., strona powodowa nie wносиła dalszych zastrzeżeń do opinii.

Strona pozwana wskazała, że biegły zamieścił na stronie 33 opinii stwierdzenie, że stosowanie normy PN-87/B-02151/02 jest uzależnione od ustalenia maksymalnego poziomu dźwięku A emitowanego przez samoloty w trakcie wykonywania operacji lotniczych startu i lądowania. W ocenie pozwanego natomiast, wymagania powyższe odnoszą się do równoważnego poziomu dźwięku, a oba pojęcia opisują inne parametry akustyczne, co wynika z definicji zawartych w tabeli na stronie 32 opinii.

Kolejny zarzut strony pozwanej opierał się na wskazaniu, że biegły błędnie zakwalifikował samoloty jako wyposażenie techniczne budynku lub inne urządzenia w budynku lub poza budynkiem. Z uwagi na fakt, że samoloty stanowią urządzenia funkcjonujące w oderwaniu od funkcji budynku, parametrem właściwym do oceny spełnienia poziomów dopuszczalnych hałasu w budynkach w odniesieniu do hałasu od wszystkich źródeł łącznie (w tym od statków powietrznych) jest równoważny poziom hałasu LAeq.

Odpowiadając na powyższe zarzuty, biegły wskazał, że nie podziela stanowiska pozwanego oraz że w swej opinii nie korzystał z równoważnego poziomu dźwięku. Niemniej jednak, dopuszczalny poziom hałasu we wnętrzu pomieszczeń chronionych budynku jest tożsamy dla dopuszczalnego równoważnego poziomu dźwięku A i maksymalnego poziomu dźwięku A i wynosi 40 dB w dzień i 30 dB w nocy, co powoduje, że nie znajduje uzasadnienia zarzut wyciągnięcia przez biegłego błędnych wniosków w dalszym toku przeprowadzonej oceny akustycznej budynku. Biegły w dalszym ciągu podtrzymał swe stanowisko dotyczące charakteru i zastosowania wartości równoważnego poziomu hałasu LAeq.

W kolejnym piśmie procesowym, pozwany stanął jednak na stanowisku, iż wartości są co prawda równe liczbowo, jednak odnoszą się do innych wielkości fizycznych, inaczej zdefiniowanych i wyznaczanych, dlatego też dopuszczalne poziomy hałasu podane dla LAeq i LAm_{ax} nie są tożsame.

Ponadto, pozwany wskazał, że przy projektowaniu przegród zewnętrznych według normy PN-B-02151-3:1999, kryterium nie jest maksymalny poziom hałasu dla indywidualnego przelotu statku powietrznego ani chwilowy poziom hałasu. W szczególnych przypadkach, za kryterium uznany może być uśredniony maksymalny poziom hałasu LAm_{ax,śr}, który wyznacza się jako średnią z maksymalnych poziomów hałasu uśrednioną najpierw dla 8 operacji w ciągu nocy, a następnie dodatkowo uśrednioną dla 3 najbardziej niekorzystnych miesięcy roku. W ocenie pozwanego bowiem, istnieje różnica pomiędzy hałasem chwilowym rozumianym jako LA,max z pojedynczego przelotu, a wartością średnią z wszystkich poziomów LA,max zarejestrowanych w dłuższym okresie w danym punkcie.

Odpowiadając na powyższe zarzuty, biegły P. odwołał się do treści Polskiej Normy PN-B-02151-3:1999, która definiuje miarodajny poziom dźwięku A hałasu zewnętrznego pochodzącego od ruchu lotniczego w sposób przyjęty przez

biegłego. W dalszym piśmie procesowym, pozwany nadal stał jednak na stanowisku, że norma definiuje miarodajny poziom hałasu jako średni maksymalny poziom dźwięku, a nie maksymalny poziom dźwięku. Średni poziom maksymalnego dźwięku A jest średnią z maksymalnych poziomów dźwięku odpowiednio wybranych pojedynczych operacji lotniczych dla 3 najbardziej niekorzystnych miesięcy w roku. Pozwany zarzucił biegłemu, że ani razu nie wyznaczył on w sposób poprawny średniego maksymalnego poziomu dźwięku.

Dodatkowo, biegły odniósł się do konieczności i zasadności zastosowania w opinii maksymalnego poziomu dźwięku A (LA_{max}) wskazując, że wartość ta przy hałasie nieustalonym (lotniczym) definiuje klimat akustyczny zgodnie z normą PN-B-02151/02, obligatoryjną do stosowania w budownictwie, przy działaniu hałasu od urządzeń na zewnątrz budynku w terenie, do których zaliczają się samoloty korzystające z lotnisk i takie stanowisko reprezentują również akustycy.

W kolejnym piśmie procesowym, pozwany podtrzymał swe stanowisko, iż biegły popełnił błąd kwalifikując pośrednio statki powietrzne jako wyposażenie techniczne budynku. Wskazał, że z faktu, że hałas lotniczy jest hałasem nieustalonym nie można wyciągać wniosku, że jest hałasem od wyposażenia technicznego w budynku, co w jego ocenie uczynił biegły. Ponadto zwrócił uwagę, że statki powietrzne wykonujące operacje lotnicze nad nieruchomością powodów znajdują się w powietrzu, a więc nie „w terenie” (jak wskazał to biegły), ale nad nim.

Pozwany podniósł również, że biegły błędnie dokonuje uśredniania wartości LAE (najpierw wyznaczana jest wartość maksymalnego LAE dla różnych statków powietrznych operujących nad danym punktem, a następnie jest wyznaczana dla nich średnia oznaczana jako $LAE_{\bar{S}R}$), która co z kolei rzutuje na wyznaczenie $LA_{max,\bar{S}R}$ ze wzoru: $LA_{max,\bar{S}R} = LAE_{\bar{S}R} - 10 \text{ dB}$.

Biegły P. podniósł, że w swej opinii korzystał ze wzoru $\Delta LA = LAE - LA_{max} \sim 10 \text{ dB}$. Biegły podał, że z analizy wyników pomiarów wykonanych przez firmę AKUSTIX wynika, że w tym samym punkcie pomiarowym, dla tego samego typu samolotu występuje znaczny rozrzut (dochodzący do kilku dB) zmierzonych wartości LAE, a tym samym wyliczonych wartości LA_{max} zarówno dla operacji lądowanie jak i start. Oznacza to, że zależność wartości LAE i LA_{max} dla każdego rodzaju operacji i typu samolotu, nie zawsze są zbliżone do rozkładu normalnego, jak przyjmuje się domyślnie przy wyznaczaniu wartości średnich i odchyłek standardowych zgodnie z metodyką referencyjną. Uśrednianie wartości LAE nawet dla tego samego typu samolotu w zależności od ilości wykonanych operacji lotniczych doprowadziłoby do zaniżenia wartości poziomu hałasu i byłoby niezgodne z wytycznymi WHO, Instytutu Techniki Budowlanej i Państwowego Komitetu Normalizacji. Biegły wskazał, że norma PN-B-02151-3:1999 posłużyła mu do ustalenia minimalnych wskaźników izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku A na zewnątrz budynku oraz określenia zakresu i wielkości koniecznej modernizacji akustycznej przegród wewnętrznych budynku, a podstawą przyjęcia miarodajnego poziomu dźwięku A jest zapis w powyższej normie (w pkt. 6.1.3) dotyczący określenia średniego maksymalnego poziomu dźwięku A będącego podstawą do ustalenia miarodajnego poziomu dźwięku A.

Mimo powyższych wyjaśnień, pozwany nadal stał na stanowisku, że wyniki pomiarów monitoringu hałasu nie służą do oceny spełnienia wymagań dla przegród budowlanych, jednak dysponując prawidłowo wyliczoną średnią LAE dla danej lokalizacji oraz znając wszystkie operacje lotnicze, które miały miejsce nad daną nieruchomością, można wyznaczyć LAE_{eq} i $LAE_{Q,\bar{S}R}$ dla dowolnego okresu, np. najgorszych 30 minut nocy. Pozwany stwierdził również, że do oceny dopuszczalnego poziomu hałasu w pomieszczeniach wg normy PN-B-02151/2 w odniesieniu do hałasu lotniczego, należy używać równoważnego poziomu dźwięku, a nie maksymalnego poziomu dźwięku.

Ponadto, pozwany podniósł, że zbiór wartości wyników pomiaru LAE, LA_{max} itp. wielkości opisujących hałas w środowisku nie zawsze spełnia dokładnie kryteria statystyczne rozkładu normalnego. Pozwany wskazał, że przeprowadził we własnym zakresie weryfikację „normalności” rozkładu statystycznego danych, z której wynika, że zbiór operacji lotniczych wybranych przez biegłego, można traktować jako zbiór o rozkładzie normalnym.

W swym piśmie, pozwany wskazał ponadto, że uwypuklony przez biegłego rozrzut zmierzonych wartości LAE i LA_{max} nie świadczy o tym, że zastosowana przez biegłego metoda przyjmowania wartości „maksymalnych z maksymalnych”

jest prawdziwa, bowiem do wyznaczania średniej wartości LAE należy w ocenie pozwanego, przyjmować wszystkie operacje w danym punkcie spełniające kryteria oceny wg L_{Amax} wg normy PN-B-02151-3:1999.

Odpowiadając na pytanie strony pozwanej, biegły wyjaśnił, że hałas ekspozycyjny stanowi wartość wyższą aniżeli hałas maksymalny, co spowodowane jest tym, że hałas ekspozycyjny jest liczony w czasie, co wpływa na zwiększenie jego wysokości. Z tego też względu, celem obliczenia hałasu maksymalnego, biegły odejmował 10 dB od poziomu hałasu ekspozycyjnego.

Ponadto, biegły ustosunkował się do opinii prywatnej z 27 maja 2014r., sporządzonej przez Instytut Techniki Budowlanej w W. Zakład Akustyki w osobach Kierownika Zakładu Akustyki dr inż. E. N. oraz Kierownika Pracowni Podstaw Akustyki w Budownictwie dr hab. inż. B. S. (k. 535-536 akt). Biegły P. podniósł, że w swej opinii uśrednia ekspozycyjny poziom hałasu, z którego następnie wylicza maksymalny poziom hałasu, co prowadzi do tego samego wyniku, co prowadzenie obliczeń w sposób zaproponowany w powyższym dokumencie. Nadto, biegły wskazał, że opierając się na badaniach firmy AKUSTIX, nie miał możliwości wybrania 3 najniekorzystniejszych miesięcy w roku, bowiem sposób prowadzenia badań, tj. przemieszczanie aparatury co miesiąc w inne miejsce, nie dawał tego rodzaju wyników. By jednak ograniczyć nieścisłość z tego wynikającą, biegły dokonał dodatkowych analiz danych z lat 2012-2014 w zakresie kolejno następujących po sobie miesięcy, z których wynikało, że w 3 kolejnych miesiącach dla każdego roku, wyniki pomiarów są bardzo do siebie zbliżone. Biegły wskazał, że porównując wyniki badań akustyków, którzy opierają się na równoważnym poziomie dźwięku i przeprowadzone przez niego obliczenia, w których podstawę stanowią maksymalne poziomy dźwięku, stwierdzić należy, że wartości są do siebie zbliżone.

Odnosząc się do zarzutów pozwanego do opinii biegłego P., podkreślić należy, że przedmiotem ochrony akustycznej w rozumieniu przepisu art.136 ust 3 p.o.ś. są nakłady niezbędne do poniesienia w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego wewnątrz budynku mieszkalnego, czyli zrównoważenie poziomu hałasu przenikającego z zewnątrz budynku do jego wnętrza. Kryteria poprawności klimatu akustycznego wewnątrz pomieszczeń określa norma PN-87/B-02151/02 „Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach”. Natomiast polska norma PN-B-02151-3:1999 normuje wymaganą izolacyjność akustyczną przegród budowlanych. W związku z powyższym w oparciu o powyższe normy koniecznym było ustalenie czy i w jakim zakresie hałas przenikający do wnętrza budynku mieszkalnego powodów wymaga zastosowania zwiększonej izolacyjności przegród budowlanych, co uczynił biegły P.. Przed wprowadzeniem przez Sejmik Województwa (...) Uchwałą Nr III/302/12 dnia 30 stycznia 2012 r. Obszaru Ograniczonego Użytkowania (OOU) dla lotniska cywilnego P. - Ł., dopuszczalne wartości poziomu hałasu w środowisku, pochodzące od operacji lotniczych, określone były przez Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. Dopuszczalne wartości poziomu hałasu określone zostały przy pomocy wskaźników długookresowych LDWN dla dowolnie wybranej pory dnia [pomiędzy 6^{((00))} - 22⁰⁰] i LN dla pory nocy [pomiędzy 22^{((00))}-6^{((00))}]. Wartości tych wskaźników określono dla czasu uśrednienia ustalonego, jako sześć najniekorzystniejszych miesięcy w roku, a także w odniesieniu do pojedynczej operacji lotniczej w porze nocnej, jako tzw. dopuszczalny ekspozycyjny poziom dźwięku. Wskaźniki długookresowe LDWN i LN dotyczą warunków średniorocznych i mają zastosowanie przy wykonywaniu analiz długookresowych, między innymi przy sporządzaniu map akustycznych. Dla operacji lotniczych - startów, lądowań i przelotów statków powietrznych dopuszczalna wartość równoważnego poziomu hałasu na terenach zabudowy- mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej dla wskaźników LDWN wynosi 60dB, a dla wskaźników LN wynosi 50dB. Natomiast dopuszczalna wartość poziomu dźwięku ekspozycyjnego wynosiła 83dB - dotyczy pojedynczego zdarzenia akustycznego w środowisku zewnętrznym. Ograniczenie dotyczące poziomu ekspozycji hałasu miało służyć ograniczeniu uciążliwości akustycznych powodowanych w środowisku zewnętrznym pojedynczymi zdarzeniami akustycznymi w porze nocy, niezależnie od ich liczby i nie ma bezpośredniego odniesienia do norm budowlanych dotyczących klimatu akustycznego wewnątrz budynku oraz wymagań w zakresie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku. Regulacje prawne dotyczące poziomu równoważnego hałasu obowiązujące do roku 2007. z uwagi na zawarowany okres uśredniania (dla najniekorzystniejszych 6 miesięcy w roku), były bardziej łagodnie od obowiązujących aktualnie od roku 2007 (dla dowolnie wybranego dnia i wybranej nocy).

Wskazać należy, że hałas lotniczy jest hałasem nieustalonym, natomiast biegły oparł się na badaniach wykonanych przez firmę AKUSTIX, które rejestrowały zdarzenia akustyczne związane z przelotami statków powietrznych, monitorowały hałas lotniczy wokół (...).

W ocenie Sądu trafnym rozwiązaniem jest nie branie pod uwagę dopuszczalnego równoważnego poziomu dźwięku przenikającego ze wszystkich źródeł hałasu łącznie, bowiem pozwany jako port lotniczy może ponosić odpowiedzialność jedyne za nadmierny hałas lotniczy. Skoro „norma dwójka” rzeczywiście jest nieprecyzyjna należało sięgnąć do „normy trójki”, która określa miarodajny poziom hałasu obliczany w oparciu o poziom maksymalny od poszczególnych zdarzeń akustycznych. Skoro biegły wydając opinie opierał się na wynikach pomiarów firmy Akustix, czyli na ustalonym hałasie w poszczególnych punktach pomiarowych, opinie biegłego – po dokonanych korektach – należało uznać za prawidłowe i odnoszące się do faktycznych i rzeczywistych norm hałasu panujących w otoczeniu budynków powodów.

Sąd oddalił wniosek o powołanie biegłego akustyka, albowiem powyższy wniosek złożony w końcowym etapie postępowania został uznany za spóźniony i zmierzający jedynie do przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu wiedza biegłego P. z dziedziny budownictwa, który opierał się na wskazanych powyżej normach w oparciu o wyniki pomiarów dokonane przez firmę Akustix była wystarczająca dla wydania opinii w niniejszej sprawie. Mając na uwadze powyższe Sąd ustalając istotne okoliczności w niniejszej sprawie oparł się na opiniach biegłego P. po dokonaniu stosownych korekt.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie Sąd pragnie zwrócić uwagę, że swoje rozważania ograniczył do kwestii będących przedmiotem rozstrzygnięcia wyroku częściowego, tj. dotyczącej żądania zapłaty odszkodowania tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną budynku powodów w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i funkcjonowaniem lotniska P.- Ł..

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska z niniejszym roszczeniem można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Uchwała nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r. W niniejszej sprawie powodowie zachowali powyższy termin zawity występując w piśmie z dnia 21 maja 2013 r. bezpośrednio do pozwanego o wypłatę odszkodowania w wysokości wartości nakładów niezbędnych do poniesienia dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego wewnątrz pomieszczeń chronionych budynku mieszkalnego przy ul. (...) w P..

Zgodnie z art. 129 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej p.o.ś.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z ustępem 2 ww. artykułu, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Odnosząc się do podstawy prawnej roszczenia powódki wskazać należy, że przewidziana w art. 129 p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. Artykuł 135 ust. 1 p.o.ś., przewidujący możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 p.o.ś., zgodnie z którą eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt 6 p.o.ś., nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska. Wyjątek ten polega na tym, że na terenie obszaru ograniczonego użytkowania eksploatacja instalacji może powodować przekroczenie standardów jakości środowiska. W art. 129 - 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści. Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia

lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości, i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą. Z art. 129 ust. 2 p.o.ś. wynika, iż szkodą jest także zmniejszenie wartości nieruchomości, co koresponduje z pojęciem straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., przez którą rozumie się między innymi zmniejszenie aktywów. Obniżenie wartości nieruchomości stanowi przy tym wymierną stratę, niezależnie od tego czy właściciel ją zbył, czy też nie zamierza podjąć w tym kierunku żadnych działań, nieruchomość jest bowiem dobrem o charakterze inwestycyjnym. Według art. 129 ust. 2 p.o.ś., ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści rozporządzenia o utworzeniu obszaru, lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie rozporządzenia dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w zw. z art. 144 k.c.), i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania. O ile bowiem właściciel przed wejściem w życie rozporządzenia mógł żądać zaniechania immisji (hałasu) przekraczającej standard ochrony środowiska, o tyle w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania możliwości takiej został pozbawiony. Inaczej mówiąc, szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś., jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, iż właściciel nieruchomości będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje (np. hałas) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. III CZP 128/09, LEX nr 578138).

Odnosząc się do żądania odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów na rewitalizację budynku wskazać należy, że zgodnie z art. 136 ust. 3 p.o.ś. w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Wskazać należy, że roszczenie o nakłady należy się także wówczas, jeżeli strona powodowa ich nie dokonała. Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001r. III CZP 68/01, OSNC 2002, z.6, póź. 74; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 kwietnia 2008 r. I ACa 2/08, M.Prawn. 2010/12/692).

Zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie późniejszymi zmianami (Dz. U. 2002/75/690 ze zmianami) jedną z uciążliwości, przed którą należy chronić budynki przeznaczone na pobyt ludzi jest hałas. Na podstawie § 323 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia budynki mieszkalne należy chronić przed hałasem zewnętrznym przenikającym do pomieszczenia spoza budynku. Zgodnie z § 325 ust. 1 ww. rozporządzenia budynki mieszkalne (...) należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli one występują i poziomy ich przekraczają wartości dopuszczalne, określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami, należy stosować skuteczne zabezpieczenia. Poziom hałasu reguluje Polska Norma, a przegrody zewnętrzne i wewnętrzne oraz elementy budowlane powinny mieć określoną w Polskiej Normie izolacyjność akustyczną.

W uchwale Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków

położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W przedmiotowej uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Zgodnie z PN-87/B-02151/02 dopuszczalny poziom dźwięku w pomieszczeniach stałego pobytu ludzi w budynkach mieszkalnych wynosi w dzień 40dB, w nocy 30dB. Zasadniczym i głównym kryterium przy projektowaniu przegród zewnętrznych budynków mieszkalnych jest dźwięk chwilowy jaki przedostaje się do pomieszczeń mieszkalnych budynku, podczas maksymalnego hałasu, który w chwili przelotu (startu lub lądowania) samolotu oddziałuje na budynek mieszkalny. Ponieważ rozpatrywany budynek mieszkalny znajduje się w pobliżu lotniska przegrody zewnętrzne ściany i stropy pełne powinny być rozpatrywane odrębnie dla części pełnej i okien stanowiących nie więcej niż 50% przegrody zewnętrznej w pomieszczeniu. Z uwagi na położenie i dopuszczalny normowy hałas ekspozycyjny w wysokości 83dB wymagany minimalny wskaźnik oceny wypadkowej izolacyjności akustycznej właściwej przybliżonej RA2 wg PN-B-02151-3:1999 w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku A przegrody zewnętrznej powinien wynosić 28dB, poszczególnych części przegrody zewnętrznej (części pełne i stolarka) winny wynosić odpowiednio 35 i 25dB.

W świetle powyższego należało wskazać, że bezpośrednim uszczerbkiem powodów związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego, zgodnie bowiem z dyspozycją art. 136 ust. 3 p.o.s. - w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Jak wynika z opinii biegłego P. w miejscu lokalizacji nieruchomości powodów przy ul. (...) w P., miarodajny poziom dźwięku A w porze nocy wynosi 67,72dB (dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych) i 68,30dB (dla samolotów zadeklarowanych do lotów nocnych oraz samolotu BOENUING 737-400) pochodzącego od wykonywanych operacji lotniczych. Powyższe oznacza, że budynek przy ul. (...) w P. nie spełnia norm w zakresie poziomu hałasu we wnętrzu pomieszczeń chronionych dla miarodajnego poziomu dźwięku A w wysokości 68,30dB, związanych z wykonywanymi operacjami lotniczymi. Budynek powodów wymaga dodatkowej modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych - ścian wewnętrznych, stropodachów oraz stolarki okiennej, w celu spełnienia norm akustycznych w pomieszczeniach mieszkalnych budynku i zapewnienia właściwego komfortu akustycznego dla mieszkańców wymaganych Polskimi Normami. Powyższe nie jest związane z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska cywilnego P. - Ł., a jest związane z istniejącym ponadnormatywnym hałasem emitowanym przez statki powietrzne w trakcie wykonywania operacji lotniczych. Z wyliczeń biegłego P. wynika, że nakłady konieczne na modernizację akustyczną budynku przy ul. (...) w P. na dzień zgłoszenia roszczenia przez powoda pozwnanemu stanowią łącznie wartość 26.593,50 z 8% podatkiem VAT, w tym kwota 3.885,70 zł stanowi wartość robót związanych z modernizacją stropodachu i kwota 22.707,80 zł stanowiąca wartość nakładów koniecznych na wymianę stolarki okiennej.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 26.593,50 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Od wskazanej kwoty na podstawie art. 481 § 1 k.c. Sąd zasądził odsetki za opóźnienie począwszy od dnia 3 czerwca 2013 r. tj. od dnia wniesienia pozwu- zgodnie z żądaniem powoda. Wskazać należy, że już w piśmie z dnia 21 maja 2013 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania z tytułu nakładów koniecznych, wyznaczając

pozwanemu termin do dnia 30 maja 2013 r. Pozwany nie podjął żadnych rokowań z powodami, konsekwentnie w toku całego postępowania odmawiając uwzględnienia żądania powoda. W ocenie Sądu już w dacie 3 czerwca 2013 r. pozwany pozostawał w opóźnieniu, albowiem w toku niniejszego postępowania nie zostały ujawnione żadne nowe okoliczności, pozwany znał podstawy swojej odpowiedzialności i jeszcze na etapie przedsądowym mógł zaspokoić roszczenie powodów. Odsetki zatem od 3 czerwca 2013 r. będą miały dla powodów wartość waloryzacyjną.

SSO Magdalena Horbacz